

KARİYERİMİ NASIL BELİRLERİM? (1)

Merhaba!

Yüksekokul, üniversite, meslek, iş, kariyer, gelecek... Hepsi şu anda sana biraz uzak gelebilir. Hatta çok uzak gelebilir. “Bunları düşünmeye daha zamanım var” diye düşünebilirsin. Ama aslında şimdi, bunları düşünmenin tam zamanı. Kendini hazırlamaya başlamanın, doğru adımlar atmanın günü geldi. Geleceğini şekillendirmeye SEN başlamalısın. Bu çalışma, bu yolculuğun en başında sana yardımcı olmak üzere hazırlandı. Yolun açık olsun!

İNSANIN KARIYERİ NE ZAMAN BAŞLAR?

Okuma-yazma öğrendiğin zaman başladı! Yaptığımız her iyi şey, öğrendiğimiz her şey, okuduğumuz her satır kariyerimizi destekler.

Birkaç kanaldan birden kariyerin gelişir:

- Öğrencilik, kariyerinde önemli bir yer tutar: Lise, üniversite, yüksek lisans... Bu arada öğrendiğin yabancı dil. Okulda üstlendiğin gönüllü aktiviteler, görev aldığın kulüpler...
- İş yaşamın da önemli bir kariyer alanıdır.
- Aynı anda iki işte çalışıyor olabilirsin. Örneğin ücretli olarak çalışırken, senden küçük çocuklara özel ders vermen istenebilir. Böylece “özel ders öğretmeni” olarak da bir kariyerin oluşur.
- Bir yandan da yeteneğin olan bir alanda, örneğin bir spor dalında veya müzik aletinde kendini geliştirmeyi sürdürebilirsin.

KARIYER nedir?

Bir işte ya da meslekte ilerlemek demektir veya art arda yapılan görevler zincirine de kariyer denebilir. Bugün kariyeri sadece kendinin bir adım ilerisine gitmek, kendinle yarışmak anlamında düşünebilirsin...

KARİYERİNİ NELER BELİRLER?

Öncelikle yaptığın her şey ve yapmadığın her şey kariyerini belirler.

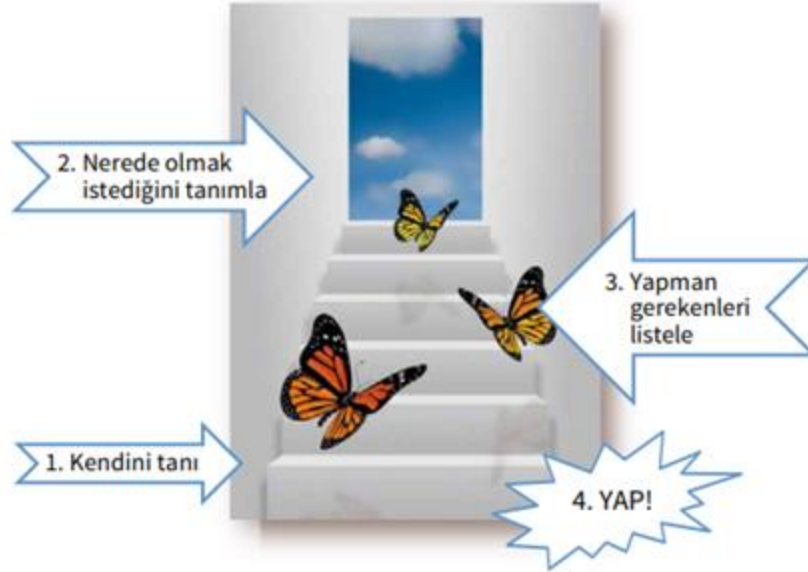
Hedef koymak ve bu yönde çalışmak çok önemlidir.

Ayrıca *ilginin ve yeteneklerinin* neye olduğunu bilersen daha hızlı yol alabilir, sevdiğin işlere yönelebilir, zevk alacağın meslekte gelişebilirsiniz.

Yaptığın her şey ve yapmadığın her şey kariyerini belirler.

Bir Planlama Aracı

Kariyerini – aslında bir bakıma yaşamıyla ilgili her şeyi – aşağıdaki aracı kullanarak tanımlayabilirsin. Elinde nelerin olduğunu, neleri istediğini düşünüp aradaki yolu nasıl geçeceğini planlaman gerekir. Sonra da planladıklarını uygulaman.

1. KENDİNİ TANI

- NELERE İLGİ DUYUYORSUN?
- NELERE YETENEĞİN VAR?
- GÜÇLÜ YÖNLERİN NELER?

İlgi nedir?

İşin gerektirdiği etkinlikleri yapmaktan hoşlanma derecesine ilgi denir. Örneğin doğaya, makinalara, müzik aletlerine ilgi duyabilirsin. Okumaktan ve anlatmaktan hoşlanabilirsin. Müziği çok sevebilirsin, çocuklarla ilgilenmek hoşuna gidebilir.

- Hiç bıkmadığın, yorulmadığın uğraşların neler?
- Okulda seni en çok meşgul eden, uğraşmaktan hoşlandığın alanlar, en sevdiğin dersler neler?

NELERE İLGI DUYUYORSUN?

.....

.....

.....

.....

Yetenek nedir?

Yetenek, herhangi bir davranışı, bilgiyi veya beceriyi öğrenebilmek için doğuştan sahip olduğumuz kapasitedir. Bilgiler katarak geliştiririz. Müzik kulağı olmak, kelimelerle kendini iyi ifade edebilmek, güzel konuşmak, insan ilişkilerinde iyi olmak gibi özellikleri düşünebilirsin. Bunlar aynı zamanda güçlü yönlerindir!

İletişim

Organizasyon yapabilme

El becerisi

Problem çözme

Öğretme

İnsanları etkileme

Araştırma

Analitik düşünme

Sözel ifade

Cesaret

Esprili olma

Müzik - Resim

Yemek yapma

SENCE NELERE YETENEĞİN VAR?

.....

.....

.....

.....

.....

Güçlü yön mü? O ne demek?

Genel olarak hep eksik yönlerimize odaklanıyoruz. “İngilizcemi geliştireyim”, “topluluk önünde konuşamıyorum”, “kimseyi tanımıyorum” kaygıları, iyi olduğun diğer noktaları gözden kaçırmaya neden olabilir. Oralarda daha iyi olmak için harcanması gereken enerjini başka alanlarda yok etmemelisin.

Bir kişi problemlerine odaklanır, kendini bu yönde sorgularsa, kendinde sürekli olarak problemler bulur. Kendi varlıklarını, değerlerini, olumlu yönlerini ararsa da bunları farkedebilir ve ileri götürür. Güçlü ve iyi yönlerini bilmen yetmez, onların üzerine çalışman gerekir. Zaten iyi olduğun yerler üzerine odaklanıp parlatırsan, daha başarılı olursun, yaptığın işten zevk alırsın.

Neden zayıf yönlerimiz daha çok dikkat çekiyor?

Çoğumuz iyi yönlerimizi, farklılıklarımızı bilmiyoruz. Tanımıyoruz. Geri bildirim alamıyoruz. Konuşulmuyor ki... Elbette, sorunlar, eksikler daha baskın, daha can sıkıcı. Bu yüzden dikkat çekiyorlar. Güçlü yönlerimizi gölgeliyorlar.

Yapamadıklarımıza takılıyoruz. “Şu kadar kilo versem”, “İngilizceyi de halletsem”, “Daha planlı olmayı öğrensem”... Oysa pozitif psikoloji zayıf yönlerimizi fazla dert etmemizi söylüyor.

10'luk sistemde kendinizi değerlendiriyor olduğunuzu düşünün, zayıf yönlerinizi 4-5 puana çıkartacak kadar geliştirin, fazlası için yıpranmayın.

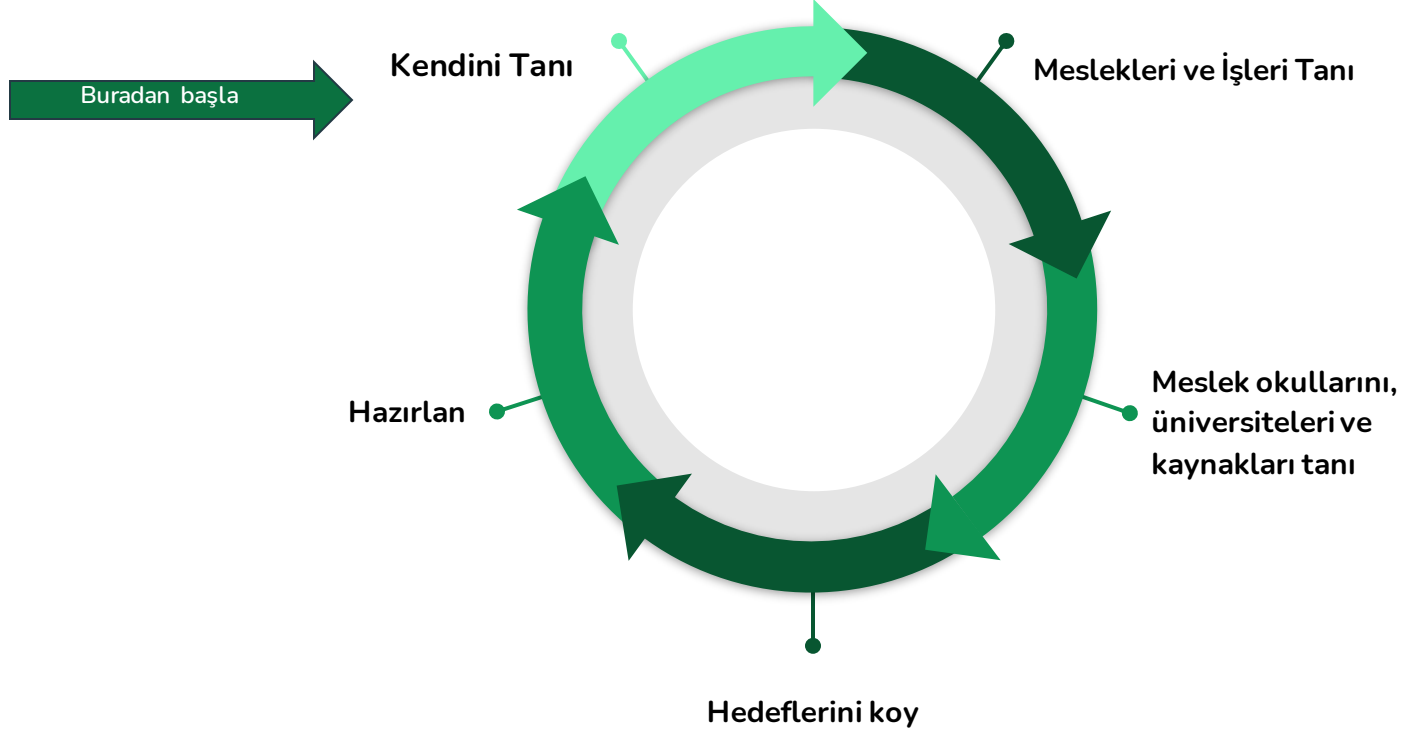
Güçlü yönlerin neler?

Hayret edeceğin sonuçlar çıkabiliyor. Sana çok normal gelen bir davranışın aslında güçlü bir yönün olduğunu göreceksin.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

2. NEREDE OLMAK İSTEDİĞİNİ TANIMLA!

Güçlü ve başarılı bir birey olmak için nereye doğru gittiğimizi bilmek önemlidir. Nerede olmak istediğini söylemek için de istediğin şeyleri tanımalısın.

İlerleyen sayfalarda kişisel hedeflerini koyma çalışması var. Ama öncesinde biraz meslekler ve gelecek hakkında konuşalım, bazı sıkça sorulan soruların yanıtını bulmaya çalışalım.

- *En iyi meslek var mıdır? Hangisidir?*
- *Meslekler okuduğun okullarla ne kadar ilgilidir?*
- *Üniversite okumak, dil bilmek şart mıdır?*
- *Üniversite ne kadar etkilidir?*
- *Seçtiğin bölüm geleceğinde ne kadar etkilidir?*
- *Hangisinin önü açık?*

İşler, Meslekler ve Gelecek

Sadece şimdiki iş olanaklarına bakarak bölüm seçmek doğru olmayacaktır. Gelecek de düşünölmeli.

Türkiye'nin en çok ihtiyaç duyduğu mesleklerden bazıları her alanda “*teknik uzmanlar*”. Örneğin, işletme, iktisat ya da uluslararası ilişkiler yerine “*teknik meslek yüksekokulu*” okuyanlar iş bulma konusunda daha az sıkıntı yaşayacaklar. Yüksekokul/üniversite eğitimi bir formasyon veriyor. Gelecekte nasıl bir iş istiyorsanız, okul yılları boyunca stajlarla, geliştireceğiniz çevre ile yeteneklerinizle ve özellikle yabancı dilinizle kapıları açacaksınız.

Hangi alanda eğitim alırsa alsın insan kendi şansını yaratmak için uğraşmalı.

Meslek seçimi bir yüksekokula girmek ile sonlanmaz, tam tersine işiniz yeni başlar!

Meslekleri Öğrenin

- “Mesleki Bilgi Sistemine (MBS) girin.” Örgün eğitimdeki öğrencilere yönelik Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanmış bir sitedir. MBS yaşam boyu sürecek öğrenme ve gelişim yolculuğunda size rehberlik etmeyi amaçlıyor. Bu sistemin amacı, kendinizi tanıma, yapmaktan hoşlandığınız şeyleri, yeteneklerinizi fark etme, meslek seçimi, iş değiştirme gibi konularda sizlere destek olmaktır. ” diyor ana sayfada... MEB’e bağlı yaygın eğitim fırsatlarını da anlatıyor. <http://mbs.meb.gov.tr/>
- İŞKUR’un web sitesinde bir online sözlük var: Meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarının özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlük. <http://esube.iskur.gov.tr/Meslek/meslek.aspx>
- İnternette araştırın.
- İlgili üniversitenin ve bölümün sayfasını okuyun. Dersleri inceleyin.
- Mümkün olursa mezunlarıyla konuşun.

Üniversite, Yüksekokul ve Bölüm seçmek

Bölüm seçerken cevaplanması gereken önemli sorular

Kendinizle ilgili:

- Neyi seviyorum? • Hangi konuda iyiyim? • Neyle ilgileniyorum? • Benim için neler önemli? • Bütün bir gün ne yapabilirim?

Bölüm ve kariyerle ilgili:

- Ne kadar sürede mezun olabilirim? • İyi bir derecede bitirmek bu iş için ne kadar önemli olacak? • Hangi dersleri almalıyım? • Mezun olunca nasıl bir iş bulabilirim? • İleride başka işlere dönebilir miyim? • Gelecekte hala önemli olacak mı?

Üniversite-MYO ile ilgili

- İstedğim iyi üniversitelerde bu bölüm var mı? • Üniversiteden başka neler bekliyorum? • Sosyal olarak da desteklenecek miyim? • Üniversite kariyer planlamama da destek olabiliyor mu? • Mezunları hangi yerlere gelmiş?

Gerçek yaşamla kontrol

- Başlangıç maaşı olarak ne öngörüyorum? • Deneyim kazanmam ne kadar önemli olacak? • Bu işi yapan kimlere danışabilirim? • Bir alanda uzmanlaşmam (örneğin ihtisas veya yüksek lisans yapmam) şart olacak mı? • Staj yeri kolay bulunur mu?

Şimdi kendiniz için bu tabloyu doldurun. Hangi üniversite bölümünü ya da meslek yüksekokulunu seçmelisin?

Kendinizle ilgili:

Bölüm ve kariyerle ilgili:

Üniversite-MYO ile ilgili

Gerçek yaşamla kontrol

Üniversite –MYO seçerken ne yapmalı?

01	Bilenlere danışın.	
02	Tüm üniversiteleri ve MYO'ları iyice inceleyin.	Adı iyi olabilir, bölümlerde değildir veya yeni bir kampüstür ama en iyi hocaları almışlardır...
03	Maliyetleri gözden geçirin.	Bazen şehir dışındaki bir devlet üniversitesi, şehrinizdeki vakıf üniversitesinden daha maliyetlidir.
04	Burs ve yurt olanaklarını öğrenin.	Kendi sınırlarınızı belirleyin.
05	Kendinizi dinleyin.	Bu sayfaları tekrar okuyun. Neyi sevip sevmediğinizi düşünün.

Geleceğinizi etkileyecek bazı önemli adımlar

1. Üniversitenin, MYO'nun mezun ve öğrencileriyle konuşun. Okulun ne tür imkânlar sunduğunu, en iyi nasıl faydalanacağınızı ilk günlerden öğrenin.
2. Yan dal, çift ana dal, bölümler arası transfer, dikey geçiş vb. kurallarını öğrenin.
3. Seçmeli derslerden haberdar olun.
4. Okullar açılır açılmaz, hemen en az bir kulübe/topluluğa girin, aktif görev isteyin. “Önce bir okula alışayım da, dersleri göreyim de”, demeyin.
5. Derslere düzenli olarak girin. Gerçekten en iyi derste ve hocaların kendisinden öğrenilir.
6. İnsanlarla iletişime geçme / sosyal ilişkiler fırsatlarını kaçırmayın.
7. Hiçbir zaman “naylon” stajı düşünmeyin. Zorunlu olmasa bile staj bulun, yapın.

Ayrıca unutmayın, üniversite bir formasyon verir. Sizin düşünce biçiminizi, hayata bakışınızı şekillendirir.

Artık farklı bir kulvara girmişsinizdir.

Yüksek lise, değildir. Lisedeki alışkanlıklarınızla yaşayamaz, gelişemezsiniz.

- “Hocam sınav nerden?”,
- “Bu kitabı okumak mı lazım gerçekten”,
- “off, bu çokmuş” vb. yorumlar üniversitelilere ait olamaz...

Mesleğe elinizden geldiği kadar hazırlanmanız lazım. Hocaları mümkün olduğunca kullanmanız, onlardan mümkün olduğunca yararlanmanız lazım.

İş ortamında, “ben o dersi asmıştım bilmiyorum”, “biz onu görmedik” deme şansınız yok.

Hepimiz kendi hikâyemizi yazarız, onu efsaneye döndürmek kendi elimizde, demiş Isabelle Allende...

Hepinizin yolu açık olsun...

3. YAPMAN GEREKENLERİ LİSTELE

ve

4. YAP!

HEDEFLERİM

Hedefler uzun ya da kısa vadeli olabilir. Bunu ancak sen belirleyebilirsin. Hedef koymak demek, **ulaşmak istediğin noktayı belirlemek** demektir. Ardından o noktaya ne kadar zamanda nasıl gideceğini düşünmeli, hedefin mantıklı olup olmadığına karar vermelisin. Ulaşmak istediğin noktayı belirlemek, neler yapacağını ve nasıl planlayabilmek için gereklidir.

HEDEFLER NASIL OLMALIDIR?

“Bir meslek sahibi olmak” bir hedef değildir.

“Kitap yazmak” bir hedef değildir.

“Kilo vermeye çalışmak” bir hedef değildir.

“İngilizce öğrenmeliyim” de hedef değildir.

Hepsi umut, niyet olabilir ama bizi motive etmesi ve zorlaması gereken
“HEDEF” sayılmazlar.

İyi bir hedefin řu özellikleri taşıması beklenir:

- Net olmalıdır. Neden bahsettiğimiz açıkça anlaşılmalı.
- Ölçülebilir olmalıdır. Başarılı olup olmadığımızı somut olarak anlayabilmeliyiz.
- Ulaşılabilir olmalıdır. Çok uzaktaki, hayal düzeyindeki niyetler, hedef olamazlar.
- Anlamlı olmalıdır. Bir somut sonuç alınmalıdır ve gerçek yapmak istediğinizle ilgili olmalıdır.
- Zaman sınırlı olmalıdır.

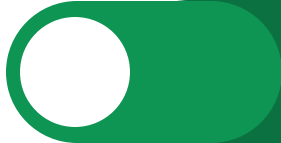
NET/SPESİFİK

- Ne yapmak istiyorsun?
- Neden?
- Nerede?
- Kimlerle?

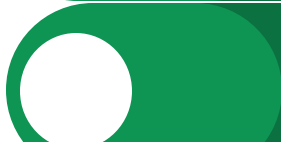
ÖLÇÜLEBİLİR

- Ne kadar?
- Kaç tane?
- Bitirdiğimi veya başardığımı nereden anlayacağım?

ULAŞILABİLİR

- Gerçekçi mi?
- Mantıklı mı?

ANLAMLI

- Değer mi? • Doğru zaman mı?
- Çabalarına uygun mu?
- Bunu yapmak için doğru kişi misin?
- Şu anki sosyal, kültürel, ekonomik çevreye uygun mu?

ZAMAN SINIRLI

- Ne zaman?

Niyet: Mühendis olmak istiyorum.

HEDEF: 2 yıl sonra Elektronik Mühendisi olarak çalışacağım.

Net mi?	Evet. Mühendis, Elektronik Mühendisi.
Ölçülebilir mi?	Evet. Diploma ile ve işi ile ölçülebilir.
Ulaşılabilir mi?	Evet. Çok çalışırsak ve sınavlardan iyi notlarla ulaşılabilir.
Anlamlı mı?	Evet. Eğer ilgin ve yeteneğin varsa, piyasada bu mesleğe ihtiyaç varsa, senin için iyi olacağını düşünüyorsan anlamlı.
Zaman sınırlı mı?	Evet. 2 yıl sonra

Şimdi bir hedef yazma denemesi yapmalısın. Doğru yolda ilerliyorsan, diğer hedeflerini de yaz.

HEDEF:

Net mi?

Ölçülebilir mi?

Ulaşılabilir mi?

Anlamlı mı?

Zaman sınırlı mı?